

Nro. 34.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGÉDELMÉBŐL.**

*Indult Bétsből, Pénteken October 26-ik napján
1804-ik esztendőben.*

Nagy Britannia.

Londonból, Oktob. 2-dikán. A' Wallisi K. Hertzegoét, a' Korona Örökös Hertzeg Hitvesét, igen szomorú történet érte a' múlt pénteken. A' hintójába bűlven, midőn azoknak; a' kiknek látogatásokra ment volt, a' hintóba való bűülés közben vizsgálza közlöngetne, az inas igen hirtelen bétsapta a' hintó ajtaját utána, ugy hogy négy ujjait a' Királyi Hertzegaszíznynak az ajtóval oda tapván, annyira öfízze rontotta, hogy egygyik újjának körmét azonnal elkellett vétetni. Nagy fájdalomokat szenved ugyan, hanem reménsége van az Orvosainak, hogy az ujjai közül egygyet sem kén-telenítettnek el vágni.

Az Október 2-kén kijött Udvari újságban ilyen képpen fordul elő ez a' kedvetlen történet: A' Charltoni környékre menvén látogatás végett a' Királyi Hertzegeasszony, midőn a' társaságból kijött és hirtődjébe béült volna, a' nyitvalévő hirtődjébe még ekkor is bátszó intéseket tett jobb keze által kifelé, mellyet az inas ezébe nem vévén, 's az ajtót sebessen bétsapván, a' Hertzegné' újjait úgy oda ütötte, hogy 4 ezek közzül az ajtónak kinyitódásakor csak nem leszakadva vólt, 's az egygyik ujjánsk körme az ajtóhoz ragadott. Nagy sikoltására, azonnal lezaladtak hozzá a' főasszonyaságok, és borbélyok után futtatván, a' sebet békítették. Azóta sok nagy fájdalmakat állott ki a' Hertzegasszony. —

Az Október 5 kén indult tudósítók szerint észrevevőleg kezdett cnyhulni a' Kir. Hertzegasszony sebe. Önön inassa ejtette rajta a' sebet, nem vévén ezébe, hogy a' Hertzegné a' kezét még nem vette vólt bé, a' ki is nem csak, hogy erős szívűséggel és áthatatos türelemmel szenvedte és szenvedti nagy fájdalmait, hanem látván a' kettőnek rend kívül való megijedését, őtet még mi-nekelötte az ujját békö önték volna, elő kiakotta, és bizonyossá tette áffelől, hogy nem nehezelt rá, minthogy a' maga hibájából érte a' szerentséltenség.

A' Király és Királyné megkoronáztatásoknak emlékezetenapja pompás fejedelmekkel inepeltett Sept. 21-kén Weymouthban, a' hol ő Felségek a' tengeri ferdővel való áléis végett egy idő óta tartózkodnak. Nagy katonai próbatételek vóltak, a' mellyeknek Királyi fenyes vendégség v.

tett végett, a' a' mellyből több mint 300 fő rendül vendégek részesültek. A' Király magais 11 óráig' múlatta magát a' tántzolók között. — Az estvéli tűzjáték alkalmatosságával kevésbe múlt el, hogy berentséltenség nem érte a' néző sokaságot a' Királyi palota előtt; a' zürzavartsakugyan nagy volt, a' melly az által okoztatott, hogy a' felbothsáttatott raketékból egy fűkre, egy tűskerékekkel és egyéb effélékkel töltött nagy kosárba esvén le, azeket meggyújtotta. Sok fő alzfizonyoságoznak a' ruhájok égett meg; mások lábbélicket (tzipőiket), mások pedig főkötőiket és egyéb főkéllégeiket vezítették-el a' nagy tolyongásban. Nagyobb veszedelem azonban senkit nem ért.

Az Anglia és Spanyol ország között kezdődhető hadi villongások felől még eddig csak ennyi hitelest olvasunk a' Londoni közönséges levelekben: — „Azon kereskedők közzül a' főbbeket, a' kik a' Spanyolokkal folytatnak kereskedést, a' külső dolgokra ügyelő Minister Lord Harrowby öszszehivatván tudtokra adta nékik, hogy mostanában olyan dolgok fordúltak volna, a' Spanyol és Nagy Britanniai Országlószékek között elő, a' mellyeknek kimenetelek félette bizonytalan. A' Nagy Britanniai Országlószék meghatározott nyilatkoztatást kívánt néme'y fontos tárgyak eránt a' Spanyol Országlószéktől: hanem még eddig temmi megnyugtató feleletet nem vett ettől. Mind ezekre a' környülállásokra nézve ő (ilyen megjegyzéssel rekelztette-bé szavait a' Minister) szüksegesnek találta figyelemrejelökké tenni a' kereskedőket, hogy azok körültek, a' kik a' Spanyolokkal kereskedést folytatnak, ezen bizonytalan ki-

menetelű környüállásokhoz képpett intézzék a' magok spekulatziójukat. Sept. 27-kén ismét megjelentenek ugyan ezen kereskedők a' nevezett Ministernél, a' ki ekkor is csak azzal a' valószívalbotsátotta el őket magától, hogy a' Spanyolokkal való kereskedésnek dolgában, igen vigyázók legyenek addig, míg további útasitást nem vesznek.

Mint látszik, a' Nagy Britanniai Országlófzék, Pittnek a' fő Ministeri póltzra való újontani fellépésától fogva, ismét tengeri erejének erőfítésére fordította egész gondját. Minden hajóépítő miihelyekben réz szerént egészfzen új, réz szerént foldozás alá vétetett hajók foglaltak el minden átmestereket. Azt mondják, hogy csak a' jövő hónap alatt 30 Linea hajókkal fog a' Nagy Britanniai tengesi hadi erő neveltetni. Az egyszerre munkában lévő hadi hajók' számát, kitsit nagyot öfzfeszámálván 600-ra teszik. A' Plymouthi, Portsmouthi, és Chatami kikötőhelyekre parantolat ment, hogy a' haszonvehető hajókat mind készítsék-el a' kievezésre. A' Frantzia partok mellett vigyázó Anglus erő nem vóit ezen háboruban még egyszer is olyan nagy, mint mostanában.

Mint hogy Dover vároffa a' Boulognei kikötőhelyel által ellenbe helyheztetődve, következőképpen a' Frantziáktól lehető meglátogatásnak leg inkább kitétetődve van: errenézve az oltalmazó készületek is itt vannak leg jobb állapotban. Minister Pitt többire itt tartózkodik, és azon 5 ezer emberekből álló Önkentvállolkozott sereget, a' melly az ő kormányozása alatt lévő 5 kikötő-

helyekből állott-ki a' haza' védelmezésére, mostanában mufrálta meg.

A' Touloni kikötőhely elől olyan tudósítás érkezett Nelsontól, hogy ő ezt mind ez ideig bézárva tartja. Vezérlése alatt 11 Linea hajók vannak: a' Frantziák' tengeri ereje pedig ezen kikötőhelyben 8 Linea hajókból áll. Ezek, valahányszor Nelson a' kikötőhely elől eltávazik, mind annyifor kivevznek a' kikötőhely' szájáig: és mihelyett ő oda visszfa érkezik, azonnal ismét béeveznek a' kikötőhely' belső részeire. Azonban igen lehet tartani, hogy egéffégének naponként való nagyobb-nagyobb gyengülése miatt a' tengert nemsoká oda hagyni 's hazájába visszfa térni kéntelenítettik ez a' fél kezű igen híres tengeri vezér. Sokat szenved nevezetesen azon szemének fájdalmai miatt, melyhez a' Nilusi expeditziónak alkalmatosságával egy bombi egy darab forgátsot hozzá tsapott.

Admiralis Cornwallis írja Brest elől, hogy hat Frantzia meglehetőis nagyságú Brig nevű hajók, a' mallyeket a' Bresti öbölnek egygyik szegeletében két Anglus Fregátok strázsáltak, ezeknek tsalt vetvén, előllek elillantottak, és a' Rocheforti kikötőhely felé eveztenek el.

Az Artéziai Grófi nevet viselő Fr. Királyi Hertzeg, Sept. 22-kén indúlt el a' Harwichi kikötőhelyből Swétzia felé Calmar várossába. Elinulásakor Királyi vérből való méltóságához illő módon tisztteltetett az Anglus ágyuknak dörgések által.

Az Angliában tartózkodó, Orleansi és Montpensieri Hertzegek, Beaujolais nevű Grúffal, 's más néhány kivándórlott Frantziákkal egyetemben, idő-

töltésből az Anglia és Frantzia ország között való tengerkanálison hajókázván, a' szél nem soká ellenkező képpen fúni és őket a' Boulognei partok felé kezdette hajtani, annyira, hogy a' bennük-ről már tüzelni kezdettek vóit rajok az ágyus, és az ő hajóik körül néhány Bombik estek le. Tsakugyan szerentsésen vízfazza érkeztek Dugenezhez, 's onnét Londonba.

A' Nagy Britanniai Birodalomnak mindsa kikötőhelyeiben szoross rendszések tétettek az eránt, hogy a' tengeréről érkező hajók valamiképpen a' Malagai sárga hidegjelést bé ne hozzák. A' mellyek eránt gyanú lehet, nagy vigyázzsal kitöltetik vellek a' tisztulásra rendeltetett napokat.

B Frantzia Birodalom.

Párisból, Oktob. 11-kán. Császár ő F. ge tegnap délelőtti 11 órakor megérkezett St. Cloubba; a' melly örvendetes hír délkályban ágyudörgések által adatott tudtokra a' Párisiaknak.

Ő Császári F. ge megparantsólta a' Tengeri Ministernak, hogy terjelje a' Betsület Legió Nagy Cantzeliariusza eleibe azoknak a' száron és vízen való derék katonákaak neveiket, a' kik az Oktob. 2 kán éjjel Boulogne előtt történt tengeri tsatában magokat megkümböztették, hadd szolgáltathassék ki nékik a' Légio' nagy Tanátisa, megérdemelt jutalmaikat.

A' Moniteur, az Admiral Bruix' tudósításán kívül közönségesse tette a' Marshall Soult előadását is ezen tengeri tsatáról, a' kinek némely jegyzései ekképpen következnek röviden:

„Az ellenséges égetőhajóknak partjaink mellett való fellobbanások, vagy elsülések, a' melly azokat egészen megreszkettette, és minden hajóinknak elfüllyezftödésekre való lett volna, tsak önnön vakmerő méretségünk miatt tehetett annyí kárt, hogy a' Kapitány Gronet vezérése alatt lévő 267-dik számú mozaras penischiünk elfüllyedett. Vimereux felől evezvén a' nevezett Kapitány, meglát egy kised Anglus hajót, és parantsólja alattavalóinak, hogy támadják meg azt. Cloquet nevű hajóslegény azonnal az ellenséges hajón termett; más ötön nyomban követték őtet: hanem egy lelket sem találván rajta, széllyel néznek, és egy hosszú machina tűnik szemeikbe a' habok között, a' melly mint egy széles dészka tsak úgy ufzkált ott. Közelitvén hozzá, és a' kötelita' mellynél fogva a' másik hajóhoz vólt akasztva, elvágván, lobbanás esik, a' machina széllyel szakad, és a' mi hajónkat egyszeriben úgy elsüllyezfti, hogy a' rajta lévő emberek közzültsak néhányan menekedhetnek ki, azokkal egyetemben, a' kik haton az Anglus Sloopsra által mentek vala. A' segittségre szaladott tsolnakok sem segithettek a' többeken leg kissebbet is. Ennek az egy machinának széllyelpattanása miatt, 21 embereink veszték a' tengerbe. A' többek majd semmi kárt nem okoztak: tsak a' hajóslegényünket és 4 katonainkat lebezték meg. Két elnemsült machinák fenéken akadtak, egygyik az Ambleteusi kanális' szájánál, a' másik Vimereux mellett. Ezek épségben kerültek kezünkre. Egyiknek a' métse aludt vólt ki; a' másiknak pedig még nem jött vólt el az ideje, hogy elfüljön. Ezen utólsónak belső

résztében meesterséges óra formájú, és pendulumos alkotmány lévén el rejtve, meghatározott számú pertzenések után kellett volna néki lángot vetni; hanem 4 katonánk a' meesterségire vagy bezzejjire rá találván, a' métszet ki vették belőle, hogy fel ne lobbanhasson az utolsó pertzenéskor. Ha az elfülhetett volna, nem kevés számú embereket végzett volna ki a' világból, a' kik nézésére körülötte özsze gyülekeztek vólt, &c.

Párisból, Oktob. 12-kén. A' ma kijött Moniteurben ilyen hiradás olvastatik: — „

„Bonaparte Lajosné Császári Hertzeg Afzony, egy Hertzegt szült tegnap délutánni harmadfél órakor szerentsésen. Ő Hertzogsége az Ország fő Cancellariusza, mint a' Birodalom Konstituziójának 40. ik Tikkelye kívánnya, személyesen jelen vólt a' szülésnél, és azonnal Kurirt küldött a' történetnek hírével ő Császári Felségséhez.

Német Ország.

Weimárból, Oktob. 3-kán. Tegnapelőtt örömmel szemléltük azon 80 terhes szekereket Petersburgól Orosz kísérőknek gondviselések alatt megérkezni, a' mellyek a' Nagy Hertzegafszonnyal Maria Paulownával megafszonyi ajándékban adattattak. Remélljük, hogy mint Pétersburgban történt, itt is ki fog a' közönség' nézésére ez a' drága készület tétetni.

Hannoverából, Oktob. 8-kán. Azon Anglus áruportekákat, a' mellyeket a' Francziák a' minap letartóztattak vala, itt közönségesen áruba

botsátották a' többetigérőknek. — Verden városa körül erős lánczok közzé veszik magokat a' Fr. seregek. — A' miszomizéd érdeinkben ismét 16 eleven szarvasokat fogtak őszize, hogy a' St. Cloudi vadás kertbe vigyék.

Olasz Ország.

Livornóból, Oktob. 9 kén. Az Afrikai égető hőmokok között támadó, úgy szollván az egész természet, embert barmot egyformálog ellenkafzó, Sirocco nevezet alatt esméretes, rettenetes ízél, a' múlt September hónapban gyakorta kedvetlen latogatónk vala. Ez azt okozta, hogy az a' hideglelés' neme, a' melly az ősz napokon Olasz országot közönségesen megszóka látogatni, mostnában nagyon elhatalmazott, és sokakat megölt. Ez a' körülállás és a' Malagai sárga hideg' híre, annyira megrettentették vala lakosainkat, hogy az Országlószék jónak lennitalalta a' közönség' megnyúgtatása végett, az uralkodó nyavaja' természetének megvizsgálására egy több Orvosokból álló Tanátsot kinevezni, a' melly a' közönségnek nagy meglegedésére olyan hirdetéft tétetett közönségeslé, hogy az Olasz országban uralkodó mostani nyavaja ugyan egy igen veszedelmes tulajdonságú, rothasztó, hanem, tsakugyan nem a' Malagai gonosz ragadó sárga hideglelés.

Itt is méltó vigyázás van a' tengerről jövő hajókra, hogy nem indúltak é olyan helyről, vagy útjokban nem jártak-é olyan helyen, a' honnét ezt a' Malagai nyavaját magokkal elhozhatták volna. — Ezen napokban egy Görög kereskedő ha-

Jó érkezett ide Spanyol országnak Déli partjai melől, a' melly azonnal a' tisztulás' helyére vitettetvén, minden véle való közösülésnek útja el vágatott.

Beszélik, hogy a' Frantzia Birodalom' példája szerént az Olasz Respublika is elközelített azon időponthoz, hogy az ő Respublikai Konstituzióján is a' jelen lévő környülállásokhoz alkalmaztatott változások történnyenek, és hogy ezen változásoknak elintéztetéséi, vagy plánumát, Marescalchinek a' Respublika külső dolgokra ügyelő Ministerének, Moguntziában adta volna által a' Frantziák' Császára.

Nápolyból, Sept. 29 kén. Néhány mérész emberek nagy próbára szánták vala el itt a' napokban a' fejeket. Midőn a' Vezuv hegye jelengetni kezdette volna, hogy a' tűznek okadásához nem soká hozzá fogna kezdeni, a' Fizikának ide való igen tudós Scotti nevű Professora, néhány Anglusokkal és más mérész emberekkel egyetemben, arra határozták t. i. magokat, hogy ezen hegyre felmennyenek, és annak rettenetes tüzit közelről szemléllék. Augusztus' 21-kén estve indultak ki Nápoly várossából, és a' hegy' oldalára Resina felől kezdettek felútnani. A' Vezuv' belső részei már ekkor dologban vóltanak: hanem a' környék' lakossai és a' hegynek közepe tályán lakó Remete, biztatták az útzó társaságot, hogy ne féllyenek, mivelhogy a' valóságos veszelemnek ideje még el nem jött volna. Augusztus' 22 kére virradó éjfélt után 2 órakor értek fel a' tetőre az örvény szélére, a' hol olyan tárgy tűnt

szemeik eleibe, a' milyennél valamint szebbet úgy rettenetesebbat is, bajosan mütathat a' természet hatalmas munkája. Az örvény ó dalai fényesen világoskodtak, a' mellyeken, a' tályan, a' hol a' torkát lehet képzelné az örvénynek, négy nagy nyílások szemléltettek, és mintegy minden 30 minutányi idő múlva, nagy langofzlopok tekeredtek ki, 's a' tűzcs kövek rettenetes pattogással és tsattogással hányodtak-ki, oly formájú parabolicus menetellel, hogy minden darab kő az örvénynek általellenben lévő oldalához tsapódott, és onnét annak mélységeire hullott-le, következésképpen a' lyuk' vagy örvény' szájához, a' hol a' nézők állottanak, egy is fel nem jöhetett. Gyakran tekeredtek fel nagy füstszlopok is, a' mellyek miatt ilyenkor semmit sem lehetett néhány minutáig látni az örvény' torkában. A' levegőt igen finom bűdösköszag fogia-el, a' mellyet kiállani bajos leté volna az útzok' orrának, ha szerentséjekre a' szél a' hátok megéll nem fűtt volna. Három egész órák alatt töltötték a' természet' ezen szép munkájának szemlélésével az útzok az időt, a' midőn a' napnak sugárai a' keletet jelentgetni kezdvén, a' hgyről ők is épségben leindúltak, és 22 dikben déltájban Napolyba szerentsésen vilzsa érkeztek. Azt azonban minnyájok minden titkolódás nélkül megvallották, hogy valameddig az örvény' szájánál állottak, a' szép dolognak szemlélése mellett minden hajszál feifelé állott fejeiken a' nagy félelem miatt. — Néhány napok alatt azután megtelvén moslékka az örvény, az, természet szerint kezdett (mint egyéb akár mi folyadék) a' szájának alacsonyabb részén ki folyni, útját Otajo nevű fa-

lú felé véné, oly vidéken, a' hol leg kevesebb kárt tehetett.

Török Birodalom.

A' Czerni György részéről a' Bekier Bascha eleibe terjesztetett feltételek: ezek voltak: — „

„1)ször. A' Szerviai fő uralkodás adódjon által a' mostani fő vezérjének Czerni Györgynek. — 2)ször. A' Szerviai lakosok ügyében egy Török se mondjon íveletet; az őket illető ítelet egy általlában bizattasson Czerni Györgyre. — 3)ször. Egy Töröknek se legyen szabad valamely Szerviai helységben letelepedni, ha tsak arra különös engedelmet nem nyer. Minden vámos és harminzados 's egyéb tiszti hivatal vétetteffen-kí Szerviában a' Törököknek kezekből, és mind ezek a' tisztségek bizattassanak Szerviai lakosokra. — 4)ször. A' fegyveres őrszeregek, rész szerént Török, rész szerént Szerviai csoportokból álljanak. — 5)ször. Czerni Györgynek 500 emberekből álló testőrszö ferege legyen mindenkor. — 6)ször. A' Szerviaiak fizessenek minden esztendőben fél millió Piastert a' Portának, a' Baschának pedig minden szükségciről viselleyenek gondot. — 7)ször. A' vámot, és a' harminzadét mind a' Baschának engedik a' Szerviaiak, oly feltétel alatt, hogy azokat tettzése szerént ne nevelhesse. — 8)ször. A' kereskedésben és semmi egyéb fizetés' dolgában ne essék a' Szerviaiakon semmi erőszak, hanem minden fizetődjön az alkú szerént, mint egygyütt az adók és vevők megegygyeznek. — „Eznek felatts ígértelet tett

Bekier Bascha, hogy ha ez az Alkú tökéletességre mehet, ő is Travnik ellen fog a' vezérlése alatt lévő 10 ezer Törökökkel menni, és mindent el fog követni, hogy az ott lévő nyúghatatlanok letsendzítettének, és a' Szerviaknál a' tsendesség tökéletesen helyreállítsák.

Nem csak Konstantinápoly, hanem Bukarest is leirhatatlan kárt szenvedett a' mult Septemberben az égés miatt. Két ezerre számlálják az elégett házakat: és a' vallott kárt 10 millió Piafterre teszik. Elégtek egyéb nevezetes épületek között, a' Hospodár' régi kastélya, a' Szent Bazilius klastroma, egy nagy templommal egyetemben, és egyebek. Nevezetesen az a' fő utza, a' mellyben a' kereskedők' magazinumaik és bótjaik voltak mindeneftől fogva tsaknem egélfzen hamuvá lett.

Svécia.

Stockholmból, Sept. 28-kán. A' Lilei Gróf nevezet alatt élő Frantzia Királyi Korona Prætendens, 18 ik Lajos, Sept. 25-kén megérkezett ide Calmar várofsába, és méltóságához illő tisztelet-tétellel fogadtatott.

Ő Felségök a' Király és Királyné, meg Stralsundban szándékoztak maradni Október 9-keig.

Dánia.

A' Koppenhágai levelek szerént, az oda vizsza érkezett Orosz hadi hajók mind eleveztek onnét Oktob. 9 kén Reval felé.

A' Malagai Dánus Konzúltól az a' kedvetlen hír érkezett ide, hogy a' kikötőkelyben lévő hajók között leg előbbször egy Dánus hajója vétett észre a' Malagai Sárga hideg. Az ő tudósításának elindulásakor már 5 emberek kapták vőlt el a' nyavalyát, a' kik között egy már meg halt vőlt, egy pedig vonaglott. — mármég a' kutyákat is kezdi bántani ez a' nyavalya, és sok e-döglök miatta, a' melly tulajdonságát nem régvették észre a' Malagai lakosok.

Magyar Ország.

Posonból. — Ez előtt egy néhány éltendővel, nagy figyelemteltségbe hozta egész Európát Kempelennek bezzélő sa machinája. Ki tett legyen ez a' valósággal nagy ember, annak rövid leírása meg érdemi kiváló Magyar Ország figyelemteltségét, azért, mivel oda való születes vőlt; megérdemli pedig kiváltképpen hogy emlékeztenek okáért a' M. Kurirban hihirdetődjön, annyival is inkább, mivelhogy ennek mostani egygyik isója ez előtt néhány éltendőekkel az általa kiadatott Magyar Bibliothekában a' Kempelen bezzélő machinájáról körülállásos előadást hirdelt vőlt ki. — Született nevezetesen Posonban 1734-ben; tanulását kezdette Győrben, azután pedig a' Párisi sophiát, és a' Törvényeket Bétsben végezte el. A' törvényes dolgok tudásában való kitetző előmenetelért, ő reá vőlt bizva, hogy a' b. c. Mária Theresia alatt tsinált törvény könyvet Német nyelvre fordítsa le, mely fordítás mind az egész község előtt nagy kedvveléget nyert, mind ő Fel-

sfgének annyira meg tettett, hogy maga elébe hivatta, és kevés idővel azután, tulajdon keze írása által a' Magyar Kamaránál Concipitává nevezni méltóztatta. Nem sokára azután Udvari Secretáriusá, azután, pedig a' Kamaránál tanátsoffá tevődött, mely hivatalának viselésére alatt, a' Budai Királyi lakhely építtetése, és a' Magyar Országai S6 Bányák 's Séházak igazgatása reá v6lt bizva. Továbbá 6 reá v6lt az is bizva, hogy a' Bánáttól a' haramiákat irtsa ki, és azt az új, lakosok számára jobb rendbe hozza, mellyet szerentsésen végbe is vitt. Ezért a' tselekedetéért nyert a' Császárnétól 1000 forintból álló h6ltig tartó elzendei fizetést.

Ezek után, még sok-terhes szolgálatokat tett, mellyekre Bvaló tekintetből, II dikar J6sef Császár, a' Magyar és Erdely Országai akkor egyesülve v6lt Conciliáriusnál, 1786 ban tanátsoffá tenni méltóztatott, de azt 6regsége miatt nem soká viselte, hanem 1798 ban, negyven három elzend6kig tett szolgálatja után nyugodalomra b6tsáttatott.

Leg nagyobb gy6ny6r6s6gét találta a' Physikában és Mechanikában, a' minthogy ezekre és az ezekben tehet6 új találmányokra szentelte idejének javát, 's tehetts6gének nagyobb részét. Gy6ny6r6d6tt a' szép tudományokban, és a' nyelvek tudományában is; a' honnan, deákul, németul, magyarul, francziaul, olaszul és angolul jól beszélt, t6lul és oláhul is tudott annyit. hogy ezeken is, a' sz6kegezes6bb dolgokban ki tudta magát fejteni.

Nevezetesebb találmányai k6zzé tartozik az a' híres Snaak játékos Macchia, melyr6l k6l6mb

külömbféléket irkáltak, de hogy mitől függön az agész játzó eszköz bibéje, senki még eddig ki nem találta, 's talám ki sem találja, ha tsak a' fia Kempelen Károly Ur Udvari Concipista, ki-re a' machina szállott, ennek titkát a' közönség előtt fel nem fedezi. Ennélnevezetesebb találmánya, a' beszéllő machina, melyben a' beszéd organumainak mechanismusát akarta követni, és ezt a' tzelját benne a' bámulásig elis érte. Tsakugyan irt is egy igen derék munkát a' beszéd mechanismusáról, melyben le írja a' beszéllő machinát is. A' munka Bétsben jött ki 1791-ben. Irt még ezen kívül egy néhány theátrumra való darabokat, és számos verseket, de a' mellyeket világ elibe nem bortsátott. Sok időt fordított, a' rajzolás mesterségére, mellyet még öregségében is szorgalmason folytatott. Meg holt Bétsben ezen folyó esztendőben, Mártzius hónap 26-ik napján. Mind magános, mind közönséges élete példás volt. Ifjúkorában Nápolyba utazott, mely utazás nagyon sokat használt az ő ifiúi talentomainak ki fejlődzésére; — későbben azután familiástól együtt Párisban és Londonba utazott, hol a' maga Sakkjátzó machináját mindnűnt tsudáltatta. Az ő háza mindenkor tele volt tanulni szerező és jó szivű emberekkel, kikben Kempelen felettébb gyönyörködött, és igyekezett is nekik mindenlehető módon szolgálni; 's így töltötte el háza népének 's jó barátinak társaságában 70 esztendőkre tölt munkás életét.